

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Аспірантура	Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Кафедра	Дизайн тканин та одягу	Рік навчання	1
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вид дисципліни	нормативна
Спеціальність	В2 Дизайн	Семестри	2

КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ДИЗАЙНІ (КСРД)

Викладач	Гурдіна Владислава Василівна, канд. мистецтвознавства, доцент
E-mail	gurdina.vladyslava@ksada.org
Заняття	за розкладом
Консультації	за домовленістю
Адреса	к. 317, поверх 3, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	+380675715032

КОМУНІКАЦІЯ З ЛЕКТОРОМ (в умовах дистанційного навчання)

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з лектором є листування у оговореному месенджері або електронною поштою і тільки у робочі дні та робочий час. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, та консультування з лектором повинні відбуватися виключно у визначені дні та години. За умов дистанційного навчання для занять використовується програма Google Meet. Посилання на заняття та вся основна інформація знаходиться у Classroom.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Концепції сталого розвитку в дизайні» (КСРД) є наявність у здобувачів базового обсягу знань з історії та теорії дизайну, матеріальної культури та сучасних дизайнерських практик. Важливим є розуміння еволюції дизайн-мислення, основних стилістичних напрямів і соціокультурних контекстів формування об'єктів дизайну. Передбачається наявність практичних навичок у сфері дизайн-проектування. Важливою передумовою є також початкове розуміння взаємозв'язку дизайну з соціальними, економічними та екологічними процесами, а також готовність до критичного осмислення і аналізу ролі дизайну в контексті сталого розвитку, відповідального виробництва і споживання.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни КСРД є формування та поглиблення науково-професійних компетенцій здобувачів шляхом опанування теоретичних основ і сучасних концепцій сталого розвитку в дизайнерській практиці. Курс спрямований на осмислення ролі дизайну в екологічних, соціальних та етичних процесах сучасної культури. У межах лекційних і семінарських занять здобувачі набувають навичок науково-теоретичного аналізу сталих дизайнерських практик, виявлення проблем і тенденцій розвитку дизайну в контексті екологічної відповідальності, циркулярних моделей виробництва та відповідального споживання.

Опанування дисципліни сприяє інтеграції принципів сталого розвитку у власні наукові дослідження та практику, а також посилює професійні компетенції здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю В2 Дизайн.

Дисципліна забезпечує набуття та закріплення наступних компетентностей:

Загальні:

- ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері дизайну на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні:

- СК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері дизайну, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
- СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері дизайну, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку дизайну.

Дисципліна забезпечує програмний результат:

- РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері дизайну і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з дизайну, отримання нових знань та здійснення інновацій.
- РН2. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу та прикладних досліджень проблем дизайну, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.
- РН3. Критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
- РН4. Планувати і виконувати теоретичні дослідження у сфері дизайну та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію та дотриманням норм професійної та академічної етики.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна КСРД вивчається протягом другого семестру 1-го курсу і передбачає лекційні та семінарські заняття, самостійну роботу та консультації. Загальний обсяг дисципліни становить 3 кредити ЄКТС (90 годин), з яких 10 годин — лекційні заняття, 20 годин — семінарські заняття, 60 годин — самостійна робота. Форма підсумкового контролю — залік.

Структура дисципліни складається з 2-х модулів протягом семестру. Програмне завдання кожного модуля полягає у наданні лектором та опануванні здобувачами науково-теоретичних знань щодо концепцій сталого розвитку в дизайні, включаючи аналіз екологічних, соціальних та етичних аспектів дизайнерської діяльності, принципів циркулярного проектування, матеріальної та проектної культури, а також сучасних міждисциплінарних підходів у сфері дизайну.

Рубіжна перевірка рівня та якості отриманих знань здійснюється у процесі семінарських занять та шляхом виконання письмових робіт. Підсумкова перевірка відбувається під час заліку.

Тема 1. Окреслення проблематики: дизайн у контексті екологічної кризи. Сталий дизайн: формування нової парадигми проектної культури. Ключові поняття і терміни.

Тема 2. Циркулярна економіка в дизайні. Відновлюваність та мінімізація екологічного впливу.

Тема 3. Довговічність і адаптивність проектних рішень. Використання натуральних екологічно відповідальних матеріалів.

Тема 4. Соціальна відповідальність дизайну. Етична складова та моральні засади проектної і виробничої діяльності.

Тема 5. Біоорієнтовані та контекстуальні підходи в дизайні. Формування культури сталого споживання та інтеграція концепцій сталого розвитку в сучасну проектну практику.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення лекційних занять. Практичні заняття здійснюються у вигляді письмових робіт та семінарів. Самостійна робота аспірантів спрямована на закріплення лекційних тем та підготовку до семінарів. Зміст самостійної роботи включає пошук і аналіз додаткової інформації, підготовку усних і письмових відповідей під час рубіжного контролю і заліків, а також написання тез доповідей за лекційними темами дисципліни в контексті власного наукового дослідження (дисертації). Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Базою навчального тезаурусу дисципліни КСРД є складений за авторською методикою курс лекцій (укладач доцент Владислава ГУРДІНА) який охоплює термінологічні, історичні та сучасні дані (монографії, книги, статті, як наукового, науково-популярного так і арт-критичного характеру про події, приклади, проектні розробки) зі сфери сталого дизайну. Лекційний матеріал супроводжується презентаціями з візуальними прикладами. Дисципліна викладається українською мовою із застосуванням, за необхідністю, інших мов (англійської) передбачено задля більш природнього тлумачення певних дефініцій, спеціальних термінів та першоджерел.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові науково-інформаційні матеріали можна переглянути у мережі Інтернет. Відповідні посилання на потрібний сайт (Link – код в HTML або PHP документі) надаються лектором під час занять, або за проханням аспіранта після закінчення лекції, а також в процесі електронного листування.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

За бажанням аспіранта є ведення конспекту лекцій (у зошиті чи в електронному вигляді). В окремих випадках (у першу чергу це стосується іноземних громадян, які недостатньо володіють державною мовою) допускається використання необхідних для паралельного перекладу гаджетів (смартфону, планшету, ноутбуку) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Головною програмою, необхідною для опанування лекційного матеріалу та виконання завдань є Microsoft Word.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Рубіжний контроль знань здійснюється шляхом проведення семінарських занять. Фінальною роботою аспіранта є написання тез доповіді за темою дисертаційного дослідження та відповідно змісту дисципліни, які можуть бути корисними для дисертації. Підсумковою формою контролю опанування і закріплення знань з дисципліни є залік. Загальна оцінка виставляється за результатами заліку, а також з урахуванням рівня участі аспіранта в семінарах, оцінки письмової роботи та регулярності відвідування аудиторних занять.

ПРАВИЛА ЛЕКТОРА

Організація та проведення занять з дисципліни КСРД здійснюється відповідно до загальноприйнятих норм і правил поведінки у Вищій школі. Лектор координує протікання занять, а також створює умови для продуктивної дискусії та засвоєння необхідних питань з дисципліни. Особлива увага приділяється досягненню програмних результатів навчання. В разі необхідності, лектор має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик в дизайні, про що повинен попередити слухачів курсу. Особисті погляди лектора з тих чи інших питань не повинні стати перешкодою реалізації здобувачами процесу навчання. Лектор повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії). Через об'єктивні причини (хвороба тощо) лектор має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з відділом аспірантури та існуючим розкладом занять, домовленістю із аспірантами. Про дату, час та місце проведення занять лектор інформує аспірантів через старосту групи. У разі повітряної небезпеки лектор має уточнити місцезнаходження аспірантів та запропонувати пройти в безпечне місце, зробити перерву тощо.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу, наприклад, при проведенні лекції лектором он-лайн, необхідно вимкнути мікрофони. За можливістю, на занятті он-лайн аспірант має перебувати з увімкненою камерою. З боку лектора вітається активна участь аспіранта і його власна думка в обговоренні актуальних питань, що розглядаються.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропуски занять аспірантами без поважних причин, рівно як і запізнення не вітаються. Причини пропуску занять мають бути підтверджені відділом аспірантури. У разі пропуску аспірантом занять, він має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування на семінарському занятті. Довгострокова відсутність аспіранта на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими аспірантами не передбачені.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання в аспірантурі здобувачі ступеню доктора філософії зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Це стосується усіх форм освітньонаукової діяльності та звітності: наукових публікацій, доповідей на конференціях і кафедральних семінарах, при складанні звітів, проведенні заліків, заповненні індивідуальних планів і т.ін.. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як подія, що негативно впливає на реноме пошукувача і оцінку його роботи. Засвідчений факт компіляції (у тому числі шляхом отримання інформації з мобільних пристроїв) під час складання заліку або виконанні контрольної роботи надає лектору право вилучити аспіранта з аудиторії і назначити йому повторний етап контролю із пониженням оцінки на 10 балів. У разі прояву плагіату – тобто суттєвого запозичення або копіювання в статті/рефераті чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), аспірант не тільки не отримує додаткових балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання на підставі порушення принципів академічної доброчесності. Корисні посилання:

<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattyaakademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ З КУРСУ (відповідно до розкладу) І РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1					
Дати занять визначаються розкладом	1	лекція-семинар	Окреслення проблематики: дизайн у контексті екологічної кризи. Сталий дизайн: формування нової парадигми проектної культури. Ключові поняття і терміни.	4	Поточний контроль: семінарські заняття
	2	лекція-семинар	Циркулярна економіка в дизайні. Відновлюваність та мінімізація екологічного впливу.	4	
	3	лекція-семинар	Довговічність і адаптивність проектних рішень. Використання натуральних екологічно відповідальних матеріалів.	4	
	4	лекція-семинар	Соціальна відповідальність дизайну. Етична складова та моральні засади проектної і виробничої діяльності.	4	
Загальна кількість балів за зм. модуль 1					40 балів
Змістовий модуль 2					
Дати занять визначаються розкладом	5	лекція-семинар	Біорієнтовані та контекстуальні підходи в дизайні. Формування культури сталого споживання та інтеграція концепцій сталого розвитку в сучасну проектну практику.	4	Поточний контроль: семінарські заняття написання тез
		семинар	Семинарські заняття, запрошені спікери, робота над тезами	10	
Загальна кількість балів за зм. модуль 2					50 балів
Залік					10 балів
Загальна кількість балів за семестр					0-100 балів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали	Критерії оцінювання
A+	98-100
	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, опрацював додаткові матеріали, за якими підготував доповідь тощо. Активно проявляв себе на семінарських заняттях. Мав якісний конспект, підготував тези доповіді для наукової конференції на високому рівні. Відповів на усі питання під час заліку. Науково аргументовано формулює власну думку і можливі

		шляхи вирішення проблем проектних досліджень. Не мав жодних пропусків занять без поважних причин.
А	95-97	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, підготував тези. Показав відмінні результати під час поточного контролю знань і проведення заліку. Активно проявляв себе на семінарських заняттях. Аргументовано відповідав на питання тем дисципліни. Практично не мав пропусків занять без поважних причин.
А-	90-94	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував якісний рівень знань під час заліку і семінарських занять. Продемонстрував вміння ефективно опрацьовувати надану і додаткову інформацію, дисциплінованість.
В	82-89	Аспірант в достатньому обсязі опанував головні матеріали теми, продемонстрував хороший обсяг знань і вміння правильно формулювати відповіді на питання під час проведення семінарських занять та заліку. Але припустився незначних помилок, значно не поглибився в тему дисципліни.
С	75-81	Аспірант не в повному обсязі опанував матеріали дисципліни, про що свідчить наявність деяких помилок при написанні тез і під час семінарських занять проведення заліку.
Д	64-74	Аспірант не в повному обсязі опанував матеріали дисципліни, про що свідчать помилки при написанні тез, невпевнені відповіді під час проведення семінарських занять і заліку. Мали місце пропуски занять.
Е	60-63	Аспірант в недостатньому обсязі опанував матеріал дисципліни, проявив неповажне відношення до занять зі значною кількістю пропусків, що негативно сказалося на загальному результаті.
FX	35-59	Пропуски рубіжного контролю

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

На заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела з кожної окремої теми.

Базова література

1. Гахова А. Ю. Дизайн екологічного одягу: генеза, концепції, новації : дис. ... д-ра філософії : 022 Дизайн. ХДАДМ, Харків. 2022. 362 с.
2. Дизайнерська діяльність: екологічне проєктування. Науково-методичне видання / В.О.Свірко, О.В.Бойчук, В.М. Голобородько, А.Л. Рубцов, О.В.Кардаш, О.В.Чемакіна. Київ: УкрНДІ ДЕ, 2016. 196 с.
3. Даниленко В. Я. Дизайн Центрально-Східної Європи: Монографія. Х.: ХДАДМ, 2009. 172 с.
4. Норман Д. «Дизайні для кращого світу». ArtHuss, 2024. 376 с.
5. ЧЖАН Дунцань. Екологічно орієнтовані прийоми в дизайн-діяльності другої половини ХХ – початку ХХІ століття (текстиль та одяг) : дис. ... д-ра філософії : 022 Дизайн. ХДАДМ, Харків. 2025. 236 с.
6. Hurdina V., Yermakova T., Tokar M. (2024). Men's fashion in the context of eco-sustainable design product consumption practices (project experience). Theory and practice of design. Culture and art. 1(31). P. 99–106.
7. Lahoda, O., Tokar, M., Hurdina, V., Bondarenko, B., & Ieremenko, I. (2023). Ecodesign and initiatives of sustainable development in the dimension of passion of artistic and design creativity. Amazonia Investiga, 12(65), 212-218.
8. Sustainable Design Basics. S. Jaffe, R. Fleming, M. Karlen, S. Roberts. Wiley. John Wiley & Sons, 2020. 496 p.

Допоміжна література

1. Бондаренко І. В. Екологічний підхід у проєктуванні середовища: вимоги та переваги використання модульних об'єктів. Дизайн №4, 2011. С. 8-10.

2. Гнатюк Л. Р., Царик О. А. Роль та місце trash-напряму у дизайні. Теорія та практика дизайну № 4, 2013. DOI <https://doi.org/10.18372/2415-8151.4.6264>
3. Гурдіна В. В., Удовика Є. Д. Органічні матеріали в експериментальних екологічних проєктах дизайнерів одягу. М-ли МНПК “Тенденції розвитку дизайну, дизайн-освіти та мистецтвознавства” / відп. ред. та упоряд. О. В. Гуменна. Київ: Арт академія сучасного мистецтва імені Сальвадора Далі, 2023. С.203-205
4. Гурдіна В. В., Варич Є. Екологічні інновації в дизайні одягу. М-ли V МНПК «Актуальні проблеми сучасного дизайну». Київ, КНУТД, 2023. С. 88-190
5. Гурдіна В. В., Локтіонова В. В. RECYCLING як складова екодизайну. Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів. Хмельницький : ХНУ, 2023. с. 258-260.
6. Гурдіна В. В., Тіщенко Н. С. Екологічні матеріали у виготовленні спортивного одягу. Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості: зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції молодих вчених та студентів. ХНУ, 2024. С. 296-297.
7. Гурдіна В. В., Ярмак С. Л. Цифрова мода як інноваційна складова еко-дизайну. Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості: зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції молодих вчених та студентів. ХНУ, 2024. С. 298-300.
8. Єременко І. І., Гахова А. Ю. Принципи Zero-Waste в практичній діяльності дизайнерів (на прикладі модної індустрії). Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2021. №35 (2). С. 16-25.
9. Іванова Г., Ганоцька О. Дизайн сучасної екологічної упаковки: особливості та інновації (на прикладі розробок студентів ХДАДМ). Дизайн №1, 2022. С. 8-19.
10. Кисельова К. О. SUSTAINABILITY – основний тренд сучасного дизайну. Український мистецтвознавчий дискурс, (3), 2022. С. 37–44.
11. Красовська О. О., Колесник Н. Є., Красовська О. О. (2025) Ціннісні концепти та орієнтири суспільства сталого розвитку як складові дизайн-освіти в умовах інтеграції України до Європейського Союзу. In: Theoretical and applied aspects of sustainable development of ukrainian regions. Baltija Publishing, Riga, Latvia, С. 485–501.
12. Мигаль С. П. Дизайн просторово-предметного середовища в контексті нових технологій і вимог сталого розвитку. Вісник ХДАДМ № 5, 2011.С. 64-67.